

гато організаційних проблем. Метою даної роботи є обговорення окремих питань організації та перспективи роботи студентського наукового гуртка у вищих навчальних закладах. Проаналізовано досвід роботи та відповідну документацію. Враховуючи результати аналізу, були зроблені певні висновки: участь здобувачів вищої освіти у студентському науковому гуртку сприяє кращому засвоєнню дисципліни, збільшує коло спілкування, допомагає обрати майбутній фах. Гуртківці виховують у собі відповідальність, вміння якісно та доступно подати матеріал, відстоювати свою думку, позицію. Спілкування зі співробітниками кафедри - досвідченими науковцями збільшує коло академічного спілкування. Підвищення ефективності роботи потребує різноманітних форм проведення засідань студентського наукового гуртка та врахування інтересів здобувачів вищої освіти.

DOI 10.31718/2077-1096.23.4.269

УДК 387.147:614.25

Білько В.В., Борзих О.А., Лавренко А.В., Кайдашев І.П.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Полтавський державний медичний університет

Проблеми та перспективи формування англomовного освітнього середовища в медичній освіті в умовах кризових ситуацій В статті розглянуті питання ролі англійської мови як мови медичного спілкування в сучасних умовах, що набуває актуальності як в Україні, так і в усьому світі. Знання професійної англійської мови сприяє інтеграції у всесвітній науковий та навчальний простір, відкриває нові можливості як для студентів, так і для викладачів. Особливої уваги набуває забезпечення якості навчання в умовах пандемії коронавірусної інфекції, надзвичайних ситуацій, військових дій. Адже якість освіти залежить не тільки від науково-методичного забезпечення навчальних дисциплін, а і використання ними новітніх форм і методів навчання, відповідність змісту тем сучасним тенденціям та подіям, що відбуваються у світі, що неможливо без використання англійської мови, як мови міжнародного медичного спілкування. Метою роботи є розкриття характерних особливостей формування англomовного освітнього середовища в медичній освіті та визначити їх роль у сприйнятті та засвоєнні навчального матеріалу здобувачами вищої медичної освіти в умовах кризових ситуацій. В Полтавському державному медичному університеті проводиться активна робота щодо забезпечення функціонування успішного та комфортного англomовного освітнього середовища. Формування англomовного освітнього середовища в медичній освіті та його роль у забезпеченні професійного розвитку здобувачів освіти і викладачів вищої медичної освіти має глобальне значення для подальшого використання в професійній діяльності. В умовах кризових ситуацій його збереження та розвиток є важливим напрямком роботи вищого навчального закладу, зокрема Полтавського державного медичного університету. Тож можемо зазначити що функціонування англomовного освітнього середовища в Полтавському державному медичному університеті забезпечує підтримання професійного і особистого розвитку студентів і викладачів, дозволяє розкрити всім учасникам освітнього процесу свій потенціал.

Ключові слова: медична освіта, освітнє середовище, медична англійська, кризові ситуації, англomовне середовище, професійний розвиток.

Вступ

Глобальною мовою медицини 21 століття є англійська. Її використання забезпечує уніфікованість і ясність у медичній термінології, яку використовують сучасні лікарі, так само, як грецька та латинська мови для лікарів у попередні часи. Тож в сучасних умовах англійська мова, як мова медичного спілкування, набуває актуальності як в Україні, так і в усьому світі. Знання професійної англійської мови сприяє інтеграції у всесвітній науковий та навчальний простір, відкриває нові можливості як для студентів, так і для викладачів [2, 10].

Спілкування з медичною спільнотою, участь в наукових форумах, можливість стажування та навчання в різних країнах світу, представлення своїх наукових та навчальних здобутків у світових заходах не можливо без досконального знання англійської професійної мови. Важливо

також знання аспектів ведення спеціалізованої документації, використання англomовних термінів - все це є невід'ємною частиною англomовного освітнього середовища [1,2].

В умовах цього середовища студенти мають більше можливостей здобувати сучасні знання, спілкуватися з студентською світовою спільнотою, брати участь в стажуваннях, отримувати неоціненний досвід спілкування та обміну інформацією з українськими та іноземними здобувачами освіти. Для викладачів медичних спеціальностей вільне володіння англійською мовою означає бути в курсі світових наукових подій та напрямків, розвитку в професії та надання студентам сучасних знань.

Особливої уваги набуває забезпечення якості навчання в умовах пандемії COVID-19, надзвичайних ситуацій, військових дій. Впровадження дистанційного навчання допомогло продовжувати учбовий процес, незважаючи на швидкі зміни

зовнішніх чинників, але актуальним є підтримання високої якості навчання, визначення шляхів його покращення. Адаптація пандемія, війна та інші непередбачувані ризики вимагають швидких реакцій наукової спільноти для запобігання освітнім ризикам [5,7,9]. За результатами досліджень [3,7], якість освіти залежить не тільки від науково-методичного забезпечення навчальних дисциплін, а і використання ними новітніх форм і методів навчання, відповідність змісту тем сучасним тенденціям та подіям, що відбуваються у світі, що неможливо без використання англійської мови, як мови міжнародного медичного спілкування.

Мета

Метою роботи є розкриття характерних особливостей формування англомовного освітнього середовища в медичній освіті та визначити їх роль у сприйнятті та засвоєнні навчального матеріалу здобувачами вищої медичної освіти в умовах кризових ситуацій.

Методи дослідження

Аналіз, узагальнення та систематизація відомостей науково-методичної роботи.

Основна частина

Освітнє середовище — сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти. Це система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні. Освітнє середовище повинно бути безпечним, сприяти професійному і особистому розвитку здобувача освіти, тобто мотивує, активізує, зберігає та розвиває. Зразкове освітнє середовище відповідає таким принципам: змістовність і насиченість; гнучкість; трансформованість; поліфункціональність; варіативність; доступність; безпечність. Середовище університету — це місце, де зустрічаються і взаємодіють не лише студенти та викладачі, які навчаються і працюють в навчальному закладі, а й батьки, студенти і викладачі інших вузів і країн, гості.

В університеті відбувається не тільки навчання, лекції, семінари, тренінги, а і цікаві зустрічі, свята та концерти, діють відкриті лабораторії та майстерні у різних галузях науки, мистецтва й технологій. Важливо пам'ятати, що освітнє середовище формує. Тож при правильній організації знання професійної англійської мови та її використання в навчальних і наукових цілях призводитиме до професійного і особистого розвитку як здобувача освіти так і викладача.

В Полтавському державному медичному університеті (ПДМУ) проводиться активна робота щодо забезпечення функціонування успішного та комфортного англомовного освітнього середовища. Англійська мова медичного спрямуван-

ня введена до обов'язкових для вивчення дисциплін, за новим навчальним планом кількість кредитів для її вивчення збільшено. Для контролю засвоєння знань здобувачів освіти під час проведення ліцензійних іспитів «Крок» студенти вирішують завдання англійською мовою.

За сприяння наукового відділу ПДМУ та ректора з наукової роботи професора Кайдашева І.П., діють програми наукового міжнародного співробітництва. У рамках програми «Horizon 2020» у 2019 р. створено міжнародний консорціум університетів “Developing Complex Systems Approach in Methodology of Medical and Dental Education” (“Розвиток комплексного підходу у методології медичної і стоматологічної освіти”), до якого увійшли: Університет Сантьяго-де-Компостела (Іспанія), Університет Перуджи (Італія), Вільнюський університет (Литва), Кутаїський державний університет ім. Акакі Церетелі (Грузія), Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія), Буковинський державний медичний університет, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. На основі співпраці консорціуму було розроблено проєкт “Developing coMplex systems Approach In methodology of meDical and dental education / MAIDAN”. У 2022 році розроблено і подано на розгляд проєкти «Digital tRANSfORMation of higher dental EDucation (TRANSFORMED)» (Erasmus+ KA2: «Capacity building in the field of higher education – 2022») та «Fostering InterDISciplinary research TRAINing on health and aging (DISTRRAIN)» (KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education) спільно з університетами Португалії, Франції, Італії, Литви та України.

Міжнародна академічна мобільність за програмою Erasmus+ в ПДМУ здійснюється згідно з офіційними угодами двосторонніми угодами про академічну мобільність з Університетом Арістотеля (м. Салоніки, Греція), Університетом Сантьяго-де-Компостела (Іспанія), Університетом Ла-Ріохи (Іспанія), Варшавським медичним університетом (Польща) за програмою. У рамках двосторонніх угод за програмою Erasmus+ академічну мобільність за останні 5 років здійснили 7 здобувачів освіти, 11 здобувачів наукового ступеня доктора філософії та 4 науково-педагогічні працівники. Здобувачі освіти та викладачі приймають активну участь в програмах стажування за кордоном, а саме Асоціації Україно-Французької співпраці в галузі медицини і фармації ASFUDS.

Пандемія COVID-19 ненадовго вплинула на мобільність викладачів і студентів, призвела до розвитку дистанційних підходів до наукового міжнародного співробітництва, навчила поводитись в освітньому середовищі під час пандемії, зберігання безпеки свого особистого здоров'я та здоров'я оточуючих. Змінилися умови освітнього середовища і під час війни. Умови військового стану вимагають вид всіх учасників навчального

процесу готовності до надзвичайних ситуацій (загрози ракетних ударив, відсутність світла), вміння надання невідкладної допомоги, готовності займатися як офлайн так і онлайн, дистанційно в залежності від ситуації і не втрачаючи якості навчання. Але з'явилося багато можливостей для здійснення академічної мобільності за допомогою інтерактивного ресурсу "War in Ukraine – Student Support Centre" за посиланням: <https://ukraine.uni-foundation.eu/>. Ресурс розроблено Європейською Фундацією Університетів (European University Foundation, EUF), до якої ПДМУ приєднався у червні 2022 року.

Першого вересня 2023 року, на початку навчального року, в ПДМУ проводилася виховна година для студентів з обговорення актуальної теми студентської академічної мобільності як першого кроку до євроінтеграції. На кафедрі внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією активно долучилися до проведення виховної години, окрім визначення самого терміну академічної мобільності, зупинились на детальному розгляді її напрямів, як то: розширення знань та навичок, сприяння академічній співпраці, міжкультурному обміні. Слід зазначити, що співробітники кафедри із наснагою сприяють створенню англomовного освітнього середовища, приймають участь у міжнародних стажуваннях і освітніх програмах, спонукають студентів до розвитку навичок знання професійної англійської мови та її використання в навчальних і наукових цілях.

Обговорення

Англійська мова має вирішальне значення в медичній сфері, оскільки вона допомагає лікарям спілкуватися з пацієнтами та колегами, чия рідна мова не є англійською. У багатьох країнах світу медичні працівники спілкуються зі своїми пацієнтами англійською мовою [10]. Такі випадки не поодинокі і в Україні, їх кількість буде зростати, адже Україна успішно інтегрується в міжнародний простір. Вітчизняні та закордонні лікарі також часто мають справу зі статтями, доповідями, інформаційними англomовними джерелами [10].

Для правильного спілкування та розуміння людини, яка розмовляє англійською мовою, необхідно знати не лише те, як саме використовувати іноземну лексику, правильно та грамотно висловити свою думку, але й знати як саме потрібно застосовувати певні засоби англійської мови в різних ситуаціях спілкування з іноземцями (як правильно почати розмову та закінчити її, як звертатися до співрозмовника, які теми слід обговорювати при різних обставинах тощо) [8].

Проте англійська, якою розмовляють на робочому місці, і англійська, якою розмовляють студенти університетів, не збігаються. Мовні потреби студентів-медиків не задовольняються доступним нині рівнем підготовки.

Дослідження Eben E. K., та Haileleul Z. W., 2022 [6] зазначає, що студенти-медики стика-

ються з проблемами спілкування під час навчання, а також під час практичних занять у лікарні. Крім того, студентам-медикам потрібні розмовні навички з акцентом на медичну лінгвістику. Також важливим аспектом є те, що лікарі стикаються з проблемами спілкування та обмеженим медичним словниковим запасом. Тож вважається, що нагальною потребою є курс англійської для медичних цілей студентам-медикам, який сприятиме зосередженню на мовних навичках із включенням медичної термінології та медичних сценаріїв, щоб допомогти студентам досягти успіху в медичній галузі [6].

Залучення в англomовне освітнє середовище студентів-медиків є пріоритетним. Це покращує їхній рівень володіння розмовною та професійною англійською мовою, полегшує спілкування з іноземними партнерами та пацієнтами. Це також полегшує ділову взаємодію з іноземними країнами, ведення медичної документації та розуміння медичної термінології англійською мовою. На жаль, рівень володіння професійною англійською мовою в Україні є недостатнім. З метою покращення знань студентів у цій сфері необхідно запровадити низку відповідних заходів, насамперед з боку держави та вищих навчальних закладів, як на рівні університетів, шкіл та коледжів, так і в країні в цілому [4,5]. Колектив кафедри внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією ПДМУ активно використовує в роботі сучасні платформи для навчання, які забезпечують не тільки сучасний науково-навчальний контент, але і дозволяють надати сучасні знання студентам з можливістю контролю знань та зворотного зв'язку зі студентами щодо результатів навчання [3].

Висновки

Формування англomовного освітнього середовища в медичній освіті та його роль у забезпеченні професійного розвитку здобувачів освіти і викладачів вищої медичної освіти має глобальне значення для подальшого використання в професійній діяльності. В умовах кризових ситуацій його збереження та розвиток є важливим напрямком роботи вищого навчального закладу, зокрема ПДМУ.

Тож можемо зазначити що функціонування англomовного освітнього середовища в ПДМУ забезпечує підтримання професійного і особистого розвитку студентів і викладачів, дозволяє розкрити всім учасникам освітнього процесу свій потенціал.

Внесок авторів

Білько В.В.: надання матеріалів для дослідження; збір та узагальнення даних, написання рукопису; Борзих О.А.: концепція та дизайн, надання матеріалів для дослідження, написання рукопису; Лавренко А.В.: надання матеріалів для дослідження; аналіз та інтерпретація результатів; Кайдашев І.П.: концепція та дизайн, остаточне затвердження рукопису.

Конфлікт інтересів

Відсутній.

References

1. Belan OV, Borzykh OA, Lavrenko AV, et al. Vydy, zasoby, formy ta metody pedahohichnoho kontrolyu u vyshchiiy shkoli [Types, means, forms and methods of pedagogical control in higher education. Topical issues of linguistics, professional linguodidactics, psychology and pedagogy of higher education]. Aktual'ni pytannya lnhvistyky, profesynoyi lnhvodydaktyky, psykhohohiyi ta pedahohiky vyshchoyi shkoly [Topical issues of linguistics, professional linguodidactics, psychology and pedagogy of higher education]:materialy mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii, Poltava, 24-25 Nov 2022;Poltava: PDMU;2022. P.18-20. (Ukrainian).
2. Borzykh OA, ed. Suchasni aspekty perekladoznavstva v medychnyi osviti [Modern aspects of translation studies in medical education] : materialy mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii, Poltava, 22-23 May 2019;Kyiv:Universytet «Ukrayina», 2019. P.401.(Ukrainian).
3. Borzykh OA, Lavrenko AV, Herasymenko ND, Dihtyar NI, Mormol IA, Belan OV, Avramenko YM, Kaydashev IP; Poltava state medical university. Propedeutics of internal medicine. Certificate of copyright registration for the work 117552.2023 Mar 24. (Ukrainian).
4. Brezytska M. Robocha prohrama navchal'noyi dystsypliny anhliys'ka mova za profesynym spryamuvanniam [Work programme of the discipline English for Specific Purposes]. Chernivets'kyy medychnyy fakhovy koledzh, 2021. P.30.
5. Dihtyar NI, Borzykh OA, Herasymenko ND, et al. Vykladannya klinichnykh dystsyplin za novomy standartamy [Teaching clinical disciplines according to new standards]. Visnyk problem biolohiyi ta medytsyny. 2023;2(169):47-48. (Ukrainian).
6. Eben Ezer Kalola, Haileleul Zeleke Woldemariam. Exploring the current English language needs of medical students in the school of medicine at Hage Geingob Unam Campus. Master of English and applied linguistics, 2022. P.71-80.
7. Klishevych N, Pavliuk R, Sulitskyi V, Liakh T. Education in the Conditions of Pandemic and War: Ukrainian Students' Representative Opinions.Katowice–Cieszyn;2022. P.105–119.
8. Kushnir V. Osoblyvosti navchannya profesynoho anhlovnoho monolohichnoho ta dialohichnoho hovorinnya studentiv-medykiv [Peculiarities of teaching professional English monolingual and dialogic speaking to medical students]. Pedahohika.2022;48:154-158. (Ukrainian).
9. Limone P, Toto GA, Messina G. Impact of the COVID-19 pandemic and the Russia-Ukraine war on stress and anxiety in students: A systematic review. 2022;13:1-13.
10. Sharon Min Hui Chan, Norul Hidayah Binti Mamat, Vishna Devi Nadarajah. Mind your language: the importance of english language skills in an International Medical Programme (IMP). BMC Medical Education. 2022;22(1):405.

Summary

CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN DEVELOPING ENGLISH-LANGUAGE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN MEDICAL EDUCATION DURING CRISIS SITUATIONS

Bilko V.V., Borzykh O.A., Lavrenko A.V., Kaidashev I.P.

Key words: medical education, educational environment, medical English, crisis situations, English-speaking environment, professional development.

The article deals with the role of English as a language of medical academic instruction in modern conditions that is gaining a particular relevance both in Ukraine and around the world. Knowledge of professional English facilitates the integration into the global scientific and educational space, opens up new opportunities for both students and teachers. Ensuring the quality of education in the context of the coronavirus infection pandemic, time of uncertainty, and military operations is of particular importance. After all, the quality of education depends not only on the scientific and methodological support of academic disciplines, but also on the use of the latest forms and methods of teaching, the relevance of the content to current trends and events in the world, which is impossible without the use of English as a language of international medical communication.

The purpose of the study is to reveal the characteristic features of the creation of the English-language educational environment in medical education and to determine their role in the perception and assimilation of educational material by students of higher medical education in crisis situations. Poltava State Medical University is diligently striving to establish and maintain a thriving and supportive English-language educational environment.

The creation of English-language educational environment in medical education and its role in ensuring the professional development of students and teachers of higher medical education is of global importance for further use in professional activities. In crisis situations, its preservation and development is an important area of work of a higher education institution, in particular Poltava state medical university. Hence, it can be stated that the creation of the English-language educational environment at Poltava State Medical University fosters the professional and personal development of both students and teachers, enabling all participants in the educational process to unleash their full potential.